

BEKÜLDÖTT KÖNYVEK.

Die literarische Welt. Herausgeber Willy Haas. Berlin, 1930. — Ennek a virágzó német hetilapnak minden száma szolgál valami kuriózzummal. Nemrég propaganda-számot adott ki a homosexualismust büntető törvények eltörlése érdekében, fölvonultatva a kérdésnek nagy német folyóirat-irodalmát is . . . A 27. szám a kéziratok fölötti rendelkezési és tulajdon-jog reformjáról hoz nagy cikket, rámutatva arra, hogy eddig a jogalkotásban semmi lehetőség nem nyílik annak megakadályozására, hogy közkinsnek tekintendő kéziratokat tulajdonosuk megsemmisítsen, vagy örökre elzárjon a publikáció elől. Ugyanebben a számban egy másik tanulmány arról a nagy átalakulásról elmélkedik, amely az orvostudományban az utóbbi évtizedben végbement: az exakt fizika-kémiai módszert föl váltja az egész organizmusnak, mint kollektív egységnek szemlélete és bizonyos fokig a „lelki” erőkkre való számolás . . . A könyvszemle-rovat Mussolini fiatalkori regényéről — A kardinális szeretője — látható örömmel állapítja meg, hogy tendenciája egyházellenes, ami ellentétben áll Mussolini mai politikájával . . . A 30. szám ankétet rendez abban az ügyben, hogy reformra szorul-e a mai német helyesírás. A legtalpraesettebb választ C. H. Becker volt porosz kultuszminiszter és K. Vossler müncheni egyetemi tanár adták a körkérdésre, kijelentve, hogy a német népnek jelenleg sokkal fontosabb életföladatai vannak, semhogy erejét helyesírási kérdésekre pazarolhatná.

Szabó László: *Az újságírás erkölestana.* Előadások a Ferencz József-egyetemen. H. n., 1929, 8° 154 l. — A 109. lapon: „Szomorú és megdöbbenő, hogy a magyar újságírók többségének cikkei javítgatni kell”.

Molnár Ákos: *Vége egy jó házasság.* Budapest, Pantheon, 1929, 8° 325 l. — A Mikszáth Kálmán-díjat nyert regény a Sinclair Lewis Babbit-je és Schnitzler Traumnovelle-ja óta méltán kedvelt témát dolgozza fel: egy öregedő nyárspolgár forradalmi és gyászos kiruccanását életének szokott kerekeitől. Felesége sok-sok évi házasság után két napra magára hagyja a hóst; hős ez alatt a két nap alatt sikkasztást és házasságtörést követ el, nagystilű életet él, minden gondosan eltett vágya kitör, hogy azután bűnbánóan és összetörve húzódjék vissza felesége szoknyája mögé. Ez a téma természetesen nagy perspektívát nyit: tulajdonképen polgári életformánk szomorú kritikája. A megoldás, mint Lewissnál és Schnitzlernél is, pesszimiztikus: nincs menekvés. A formák erősebbek az embernél és az ösztönnél; a formák falain túl a pusztulás leselkedik. Molnár Ákos a hálás témát kitűnő elbeszélő stílusban, fordulatosan és pszichológiai részletek tömegével gazdagítva adja elő.

(London.)

Szerb Antal.

Piukovich-József dr.: *A falú és földje.* A szerző kiadása, Budapest, vármegye-háza, 1930, 8° 208 l. — Pestvármegye egyik termékeny és agilis szellemű főszolgabírájának tanulmánya a gazdasági közigazgatás megszervezéséről. A vármegyei és járási hivatalok gazdasági szakembereinek, a gazdasági felügyelőknek mai képzettségéről ezeket írja: „A fiatal gazda az akadémiáról a nagy üzemtestekbe vetett abszolút hitet hozza magával és nem egy esetben határozott ellenérzést a kis üzemekkel szemben. Azt verik a fejébe, hogy milyen rentábilis a nagybirtok, milyen búzaátlagokat ér el és milyen nemes fajú állatokat tenyészt; az már többnyire teljesen háttérbe szorul, hogy a mezei gazdálkodás nem tisztán a termelés kérdése, hanem szociális és népesedési politikai kérdés is és még a termelés nézőpontjából is sok helyen, sok tekintetben egyéb birtoktípussal szemben előnyei vannak”.

(Újpest.)

László István.

Vezetők Lapja. Bpest, 1930, 2. sz. — A folyóirat közli Györfly István „cserkész rektor” üdvözlő beszédét Sik Sándorhoz, egyetemi tanári eskütétele alkalmából.

Györfly István: *Moha Teratológia Synpedicellus Dichotomus és Epigonesolenoidia esetei.* Bpest, 1929, 8° 4 l. — Különnyomat a M. T. Akadémia Matematikai és Természettudományi Értesítőjéből.

Csillag vagy, mint a gyopár . . . Dr. Serényi Jenő Doberdóról hazahozott hamvainak temetésekor elmondotta Györfly István. Bpest, 1929, 8°. — Különnyomat a Turistaság és Alpinizmus-ból.

Rolla Margit: *Szép mindentől messze lenni*: Versek. Athenaeum-kiadás. E. n., 8° 108 l. — Vajjon a messze-vágyódás tényleg oly erős lesz-e, mint az élet, Rolla Margit verseiben? A kezdet: lányos játék eleven szavakkal, eleven álmokkal: „Messze jársz? — Messze vársz? — Megtalálak? — Megtalálsz?” Nosztalgias lélek ábrándozásai a folyóról, a halálról, az ő hangjáról s leginkább az ő szeméről. „Olvasom benne könnybehajló szemmel — mit szóvá — fionni — nem lehet”. Aztán a lemondás „szép” harmóniájának átélése, víziók, engesztelődések, olykor a „Ki voltál? Ki járt itt?” kétkedése-kérdése. „Messzeségein” s a szentimentalizmusból való felemelkedésben csak szelíd lelkielő jellemzi Rolla Margitot, akinek legjobb kiváltsága, ha spontán meg tud éreztetni valami éltetőt és fájót egy-egy verse őszinteségében. Sajnos, még jelentékenyek az akadályai annak, hogy poézise egész és valóban stilusos legyen. Mindent úgy ígér, ahogy az ígéretek nem szokatlanok: anélkül, hogy szuggesztivitásban lényegesen előrejutna, vagy mentesülni tudna a szokott erősködésektől. Érdekesebb lehetne jövőja és eredetisége formában is: szabadverseit könnyed impresszionizmus alakítja, rimes jambusai pedig megmaradnak a kényszeredett sablon-zeneiségben.

(Rákosszentmihály.)

László István.

Valkai András Bánk bánnak *históriája*. Debrecenben 1574-ben megjelent egyetlen föntrmaradt példánya után közli és a Bánk bán monda eredetével bevezette Ballai Károly. Négy hasonmással. Bpest, 1930, 8° 48 l.

Iványi Béla: *Eger város rangemelési törekvései*. I. Bpest, 1930, 8° 36 l.

Györfi István: *Diósgyőr öreg törökmogyorófa* kiszáradt. Bpest, 1929, 8° 3 l.

Simán Erzsébet: *A nagyok ezt nem értik*. Budapest, Génusz, 1929, 8° 183 l. — A gyermekkor egészen fel nem deríthető titkait, a felnőttek szemében oktan szorongásait, feneketlen bánatait és célt nem tudó elvagyódásait tárgyalja ez a nagyon költői kis könyv. Egy kislány vidékről Pestre kerül és a nagyváros számtalan tüneménye ködösen, érzelmektől átszínezve és bájosan meghamisítva tükröződik lelkében. Más nincs is ebben a könyvben; de a kislány súlyos egy-esztendeje minden hangulatával, pontos és meleg megrajzolásban elevenedik meg. A kis könyv kellemesen gazdagítja a gyermeklélekre vonatkozó kiterjedt szépirodalmat, mely (a tudományos lélektan megnövekedett gyermekpszichológiai érdeklődésével párhuzamosan) az utóbbi évtizedek egyik jellemző irodalmi tünete. Ez a szépirodalmi lecsapódása talán annak az általános szellemi iránynak, mely napjainkban a racionalisztikus világszemléletekkel szakkítva minden jelenséget a genezisében igyekszik megérteni és megábrázolni.

(London.)

Szerb Antal.

A. Györfi: *Novitas bryologica*. H. n., 1929, 8° 4 l. — Különnyomat a *The Bryologist* c. folyóiratból.

Beczássy Judit: *Terebélyes nagy fa*. Genius-kiadás, Budapest, 1930, 8° 286 l. — Asszonyregény, amely meggyőzőt, valót ad a magyar multból. Az író nő érti alakjait, ismeri a tetteiket, titkaikat. Ismeri a sorsukban meg-megérett egyedüliségüket, egész életvilágukat, emberségüket. Gazdagon, szüntelenül ad a dolgok valóságából-regényességéből, mint ahogy főalakja, Perzsi asszony a szeretetéből folyton csak adott urának, a nőhódításban, vagyonpusztításban híres zseni-ügyvédnek. Perzsi alakját tudó-látó, nyughatatlan szeretettel követi s teszi emlékezetessé az író nő. Erzésben, inspiráltságban, de írói módjában, vívő-erejében is ösztönösen erős asszonyíró Beczássy Judit. Szubjektivitását biztonságosan és szabadon érvényre juttatja a regény, mely az eseményeket, sorokat megmutatva a motívumokból tudattalanban hagy sokat, ám ebben nem megoldatlanságot éreztet, hanem természetességet, — közvetlenséget és nagyvonalúságot. (Persze, komplikációra vagy egészen modern értelmezésre nem kell gondolni sem a biztonság, szabadság, sem a természetesség fogalmát illetőleg.) A szubjektív jellemzés természetes erővel tör utat, — bizonyos ugyan, hogy ez a jellemzés mód regényben még így sem hozhat mindig épít és valószínűt. S bizonyára akad oly kritikus, aki szeretné, ha Beczássy Judit majd új regényében szélesítené a cselekményfejlődést, mert ezzel — szerinte — még emberibbet adhatna. Persze, az a kritikus szól így, aki nőírók alkotásaiban is az „emberit” keresi s aki nem tudja eléggé értékelni az olyan regényt, amely mindenben — gazdagságában, elevenségében s formájában is — egészen asszonyias.

(Rákosszentmihály.)

László István.